

**România și jocul de interese al
Marilor Puteri în Primul
Război mondial**

Hadrian G. Gorun

Studiul de față vizează raporturile României cu cele două blocuri beligerante din Primul Război mondial, în principal cu Antanta și maniera în care statul român și diplomația română au urmărit să adopte o anumită conduită în relațiile internaționale. Conduita aleasă trebuia să fie de așa natură încât să permită României să performeze ca un actor independent și respectat pe scena internațională, mai ales că de pe urma unei eventuale alianțe fiecare parte intenționa, firește, să profite îndepliniindu-și astfel propriile obiective.

Dacă în primele decenii ale veacului al XIX - lea și cu prilejul Unirii celei mici din 1859, Principatele Române au căutat să se apropie de prototipul latinității occidentale, Franța, care de altfel își oferise sprijinul său generos, sfârșitul acestui secol, cu precădere ultimii 30 de ani au marcat o reorientare cât se poate de vizibilă în politica externă a tânărului stat român. Între anii 1870 și 1871 a avut loc un eveniment european demn de consemnat, cu repercusiuni indirecte inclusiv asupra României. Este vorba de războiul franco – prusac. Acest conflict, finalizat prin tratatul de la Frankfurt din 10 mai 1871, s-a soldat cu eșecul Franței, care s-a văzut nevoită să cedeze Germaniei provinciile Alsacia și Lorena. În urma evenimentului, Franța a pierdut supremația politico – militară în Europa, dobândită de către Germania. Îngenuncherea Franței din 1871 a însemnat pentru România renunțarea la opțiunea

**Romania and the vested
interests of the Great Powers
during the
First World War**

Hadrian G. Gorun

This study deals with the relations between Romania and the two belligerent alliances during the First World Conflagration, especially with Entente. The Romanian state and the Romanian diplomacy attempted to adopt a certain behaviour in the international relations. Romania had to perform as an independent and appreciated actor on the international stage. Each of the two belligerent blocks, namely the Entente (France, England and Russia) and the Central Empires (Germany and Austria – Hungary) tried to obtain Romania's support in the war in order to fulfill their own objectives.

Until the '70s of the XIX - th century, France has been the traditional ally and friend of Romania. But after that, in 1871, France was defeated by Prussia. The treaty of Frankfurt signed on 10 th Mai 1871 granted the provinces of Alsacia and Lorena to Germany. This failure led to the isolation of France. That is why the statemen from Bucharest looked for an alliance with the new main political and military power of the Europe, Germany. France could not offer an aid to Romania during the war of independence of 1877 - 1878 because its policy was to preserve the integrity of the Turkish Empire.¹⁴

After the treaty of Frankfurt we can see a regrouping of the Great Powers from Europe, which tried to create alliances. They

tradițională de până atunci și o apropiere de Germania. Eșecul militar a generat în mod concomitent izolarea diplomatică a Franței, iar în virtutea politicii sale de preservare a integrității Imperiului Otoman, ea nu a fost în măsură să sprijine consistent România în vremea războiului de independență din 1877 - 1878.¹

După tratatul de la Frankfurt, asistăm la o regrupare a Marilor Puteri europene care vor lua inițiativa creării de alianțe, conștiente că singure nu ar fi putut să își îndeplinească obiectivele de politică externă. Imediat după ce a învins Franța în războiul franco – prusian, Imperiul German al kaiserului Wilhelm I a căutat să edifice un sistem de alianțe cu menirea de a permanentiza izolarea Franței. Promotorul acestei politici a fost cancelarul Otto von Bismark. Mai întâi, în 1873 s-a creat alianța cu caracter defensiv, denumită Alianța celor trei împărați, compusă din Germania, Austria și Rusia. Ulterior, va lua ființă Tripla Alianță (sau blocul militar al Puterilor Centrale), care însă nu includea și Rusia. După parafarea acordului germano – austro – ungar din 1879, alianța Puterilor Centrale s-a constituit în 1882, odată cu alăturarea Italiei. În această perioadă, incapacitatea Franței de a ajuta direct și eficient România, precum și temerile și resentimentele pe care clasa politică românească le resimțea față de Imperiul țarist al Romanovilor, cea mai mare putere din zona Orientului, au determinat Bucureștii să caute securitate și protecție², această intenție concretizându - se prin semnarea tratatului de alianță cu Puterile Centrale din 1883. A cântărit în alegerea opțiunii și originea germană a suveranului României, regele Carol I de Hohenzollern. Dar acest act nu a avut ca rezultat un curs cu totul nou și ireversibil în politica externă românească. Indicii care să ne susțină afirmația există. Bunăoară, chiar dacă influența politică a Franței era într-un declin de netăgăduit în România după 1871, se constată unele progrese în plan financiar, industrial și bancar, grație în

were aware that they had not been able to fulfill by themselves the purposes of foreign policy. The aim of Germany was to make continuous the isolation of France. This is the reason for which it built up a system of alliances. The first was the Alliance of the three emperors, a defensive alliance promoted in 1873 by the chancellor Otto von Bismark. This alliance was made up by Germany, Austria and Russia. Then, the military block of Central Empires will be constituted. But Russia was not a member of this block. After an agreement between Germany and Austria – Hungary, concluded in 1879, Italy joined this alliance three years later.

France was not able to help directly and efficaciously Romanian Kingdom. The Romanians feared Russian Empire of tsars. So, Romania searched for security and protection.¹⁵ In 1883, the authorities from Bucharest signed a treaty with the military block of Central Empires. The German origin of the sovereign of Romania, Carol Hohenzollern, was also important. But Romanian foreign policy did not change irremediably after this moment. There are a few evidences: financial, industrial and banking progresses due to French diplomatic representatives from Bucharest. However, the German capital remained superior to French and English capital.¹⁶ This situation is natural because the country had good relations with Germany.

At the end of the XIX th century, the isolated France approached to England and to Empire of tsars. Between 1891 and 1893, France and Russia signed some agreements concerning the reciprocal military aid if Central Empires attacked one of them. In 1904, England and France constituted the so-called *Cordial Entente*. Three years later, Russia and England concluded an agreement dividing their spheres of interests in Asia. So, the second group of the main European powers, namely Entente was made up. The members of Entente were France, England and Russia.

The Balkanic wars caused an

din 1883 a devenit caduc.

Declararea neutralității românești sau a expectativei armate cu apărarea frontierelor, cum a mai fost denumită decizia adoptată de Consiliul de Coroană din 21 iulie/ 3 august 1914, a fost de bun augur pentru statele Antantei. O țară legată prin tratat de Puterile Centrale a preferat să opteze pentru soluția neutralității. După aceea, cele două mari alianțe și-au redimensionat eforturile și presiunile diplomatice pentru a obține concursul guvernului și armatei române în război.

Autoritățile de la București erau conștiente că păstrarea unei neutralități perpetue era cu neputință în conjuncturile actuale. România dorea obținerea teritoriilor locuite de români care erau incorporate dublei monarhii austro – ungare. Acest deziderat nu se putea îndeplini decât prin îndepărtarea de Tripla Alianță și prin participarea la conflictul mondial alături de Antanta. România și-a proclamat neutralitatea dar în secret a purtat negocieri cu ambele grupări, în principal cu Antanta, de alianța cu ea legându-se speranțele de unitate națională ale românilor, de alăturare la statul național a provinciilor românești ce se găseau sub dominația dublei monarhii. Aceasta din urmă nu a făgăduit vreodată României atribuirea respectivelor teritorii, ci cel mult autonomie pentru Transilvania și o rectificare de frontieră în Bucovina.⁶ În primele luni ale celui dintâi război mondial, un alt stat legat de „Centrali” prin tratat, anume Italia, și-a declarat neutralitatea. Cele două țări care nu pus în aplicare tratatele cu gruparea austro-ungară, anume România și Italia au semnat un acord în septembrie 1914, acord care prevedea părăsirea neutralității de către una dintre cele două părți contractante numai după un preaviz de 8 zile, prin care să informeze cealaltă parte. Acordul va fi reînnoit la începutul anului 1915.⁷ Apropierea româno – italiană materializată prin respectivul acord are desigur la bază similitudinea de interese ale celor două țări. Ambele aspirau

the principle *divide et impera* to weaken the rival group of powers.²¹

Entente and Central Empires as well had military, strategic, economic, material and demographic reasons to attract Romania. The military effort of Entente would have been reduced. The enemy would have moved important troops from the Western front to the East. France was the state of Entente that desired the most the Romanian co-operation. France and Romania had territorial aspirations, the first concerning Alsacia and Lorena, the latter concerning Transylvania, Banat and Bukovina.

If France represented a great power, the most important international actor of the Entente, its decisions being often adopted by the whole alliance, Romania was considered by the two great groups of rival powers as a pawn in their unforeseeable and complicated vested interests. The points of view of France and England were almost the same relating to necessity of Romanian intervention. This was indispensable to strengthen the alliance. However, Russia sought to fulfill its own expansionist objectives and to subordinate Romanian intervention to its purposes. France and England, on one hand, and Russia on the other hand had cross purpose.

France and Russia wanted to obtain the support of all neutral states from South – Eastern Europe and Balkans: Romania, Bulgaria, Greece and Turkey. The diplomacy of Entente tried to persuade the cabinets from Bucharest and Sophia that they should make war against Double Monarchy and Germany. France and Russia attempted to create a block of Balkanic states under the control and authority of Entente. Romania, Serbia, Greece and Bulgaria were the countries which had to constitute the Balkanic alliance. This alliance would have been an important blow for the interests of Central Empires especially if we think of the strategic importance of the zone. In fact there was a challenge for London, Paris and Petrograd.

către dobândirea de provincii din cadrul imperiului dualist, pentru a-și realiza unitatea: România își îndrepta privirile către Transilvania, Banat și Bucovina, iar Italia către Tirolul meridional, Trentin și Trieste.

În demersurile lor asidue pentru atragerea României, cele două blocuri militare au îmbinat promisiunile cu presiunile, încercând în acest mod să forțeze mâna cabinetului de la București. Dacă Germania și Austro – Ungaria depuneau eforturi susținute pentru a determina România să își onoreze statutul de aliată asumat în 1883, Franța și partenerile de coaliție din Antanta urmăreau atragerea țărilor neutre care într-un fel sau altul gravitau în orbita Germaniei. Este cazul României, Italiei și al Bulgariei. Pentru câștigarea concursului lor, Antanta a uzitat cu mai multă ori mai puțină eficiență de principiul *divide et impera*, prin care erau vizate slăbirea și dezmembrarea Triplei Alianțe.⁸

Atât Antanta cât și Puterile Centrale intenționau să își ralieze România din considerente de ordin militar, strategic, economic, material și demografic. Aportul României le-ar fi adus un surplus semnificativ în competiția cu preopinentul și le-ar fi înlesnit efortul de război, deplasând trupe importante dinspre vest pe frontul răsăritean. Dintre puterile ce alcătuiau Tripla Înțelegere, Franța își dorea cu cea mai mare ardoare alăturarea României. Ambele, atât România, cât și Franța aveau năzuințe teritoriale, Franța în ceea ce privește Alsacia și Lorena, România referitoare la Transilvania, Banat și Bucovina.

Dacă Franța reprezenta o mare putere, cel mai important actor internațional din cadrul Antantei, cu o mare putere de decizie la nivelul alianței, România era văzută în genere de către cele două mari grupuri de puteri rivale doar ca un pion în imprezvizibilul și complicatul lor joc de interese. Dacă cu unele excepții, punctele de vedere ale Franței și ale Angliei au

But in order to guarantee the success of block of Balkanic countries, every government had to make a few territorial concessions in favour of its neighbours. For instance, Romanian Kingdom had to improve its relations with Bulgaria. But the condition of a *modus vivendi* between of the authorities of the two countries was the cession of Cadrilater (Southern Dobrogea) to Sophia. Bulgaria worked out to revise the treaty of 1913, unjust from its point of view. On the other hand there were misunderstandings concerning Macedonia that separated Bulgaria and Serbia, and also Greece and Bulgaria. The diplomatic representative of Romanian government in Paris, Alexandru Emil Lahovary proposed a classic way to maintain the balance of powers in the Balkanic region: the granting of territorial compensations. Thus, Romania had to give up Cadrilater, Greece had to offer Cavalla to Bulgarians and Serbia was to give up a part of Macedonia. In exchange, Romania would receive Transylvania, Greece would obtain the biggest part of Epir and Serbia would receive Bosnia and Herțegovina.²² Neither Romania, nor Greece and Serbia agreed the concessions in favour of Bulgaria. Despite the diplomatic efforts of Entente, the plan for resurrection of the block of Balkanic states failed. It is obvious that national interests of every power prevailed over the collective aims and objectives. The national interest was more important than the interests of the sub-system, the Balkans and than the interests of the system, Entente. The government from Bucharest did not want to be the only one who made territorial concessions.

Romania has always tried to preserve the freedom of the actions concerning its relations with Entente and with Central Empires and Balkanic countries as well. Romania adopted this policy because King Ferdinand 1st and his government aimed at establishing the priorities of foreign policy without any interference of Great Powers. In exchange, Romania had to abandon its neutrality and

coincis cu privire la necesitatea atragerii României pentru consolidarea alianței, Rusia tindea să pună mai presus de interesul coaliției propriile obiective expansioniste și eventual, să subordoneze scopurilor personale intrarea în acțiune a Regatului Român.

Antanta, în principal Republica Franceză și Imperiul Rus au plănuit să își asigure *in corpore* ajutorul militar al statelor din zonă balcanică, adăugând la Serbia, România, Bulgaria și Grecia. De aceea, a fost pusă la cale formarea unei asociații a statelor balcanice, care ar fi trebuit să se alăture Antantei. Pentru realizarea acestui deziderat era însă nevoie de concesiile teritoriale reciproce între statele balcanice. În opinia reprezentantului diplomatic al României la Paris, Alexandru Emil Lahovari, guvernul român putea să declare că era dispus să retrocedeze Bulgariei Dobrogea sudică (Cadrilaterul). Grecia avea să accepte să cedeze bulgarilor Cavalla, iar Serbia urma să renunțe la o parte din Macedonia. În schimb, România ar reclama obținerea Transilvaniei, Grecia cea mai mare parte din Epir, iar Serbia, Bosnia și Herțegovina⁹. Era propusă o părghie clasică de menținere a echilibrului puterilor în zona balcanică, anume acordarea de compensații teritoriale. În cele din urmă, după mai multe contacte, proiectul Triplei Înțelegeri de a reconstitui alianța balcanică din timpul celui de-al doilea conflict din această regiune, alianță care să includă și Regatul Bulgariei de această dată, a fost sortit eșecului. Interesul național a prevalat în cazul fiecărei părți vizate, fiind mai presus decât interesul subsistemului, anume Balcanii și decât interesul sistemului, anume Antanta. România s-a aflat în aceeași situație ea nedorind să procedeze la concesiile care, posibil, ar fi facilitat refacerea alianței balcanice. Guvernul de la București, a cărei politică externă era condusă cu abilitate de către președintele Consiliului de miniștri Ion I. C. Brătianu, nu dorea să fie singurul care procedea la cesiuni teritoriale, care nu fi

enter the war against Austria – Hungary. A political and military agreement in this respect was to be drawn up. The territories desired by Romania were Transylvania, Maramureș, Banat and Bukovina (as far as the river Pruth).

The Romanian authorities adopted a similar policy in the problem of guarantees referring to future frontiers of Romanian Kingdom. There were many contradictions between the opposite points of view of Romanians and Russians on this issue.²³ France successfully played the role of mediator. Finally, Russia had to acknowledge the territorial rights of Romanians.

During their negotiations with Romanian government, Central Empires have never promised to offer Basarabia. We can wonder what happened if they did. Probably, the government from Bucharest would decline the offering because they considered Transylvania much more important. This province was richer and had an intense economic and cultural life. There was a powerful Romanian elite. Basarabia, the region between Pruth and Nistru, taken by force from Romania in 1812, constituted one of the reasons of misunderstanding between Russia and Romania. The Congress from Paris of 1856 decided to give to Romania the south of Basarabia (the districts of Bolgrad, Cahul and Ismail). The protectorate of Russia, (inaugurated by the Convention from Akerman of 1826 and strengthened by the treaty from Adrianopole of 1829) was also replaced by the collective protectorate of the seven European powers. After the Congress from Berlin of 1878, Basarabia was again completely under tsarist rule. In 1878, Russian troops tried to occupy parts of the Romanian territory. The moment of Romanian intervention was delayed because of the aversion and mistrust for the Russians. During the XIX-th century, at the beginning of XX-th century and during the First World War, Russia assumed the authority of protector of all orthodox peoples from Balkans but it only wished to

erau avantajoase și condiționa efectuarea acestora de concesiile Bulgariei și ale Greciei.

România a urmărit mereu să își conserve libertatea de acțiune în timpul tratatelor și în relațiile sale atât cu Antanta cât și cu Puterile Centrale și țările balcanice. Prin păstrarea libertății de mișcare, autoritățile române doreau să stabilească ele însele prioritățile de politică externă ale țării, fără imixtiunea Marilor Puteri. Guvernul de la București nu dorea ca ele să decidă în numele său.

România a desfășurat o politică identică atunci când a fost vorba să obțină garanții certe de la puterile Antantei cu privire la dobândirea teritoriilor românești incorporate dublei monarhii austro – ungare și frontierele aferente. Pe acest subiect s-au ciocnit adesea punctele de vedere divergente ale românilor și ale rușilor.¹⁰ Franța a jucat cu succes un dificil rol de mediator, conciliind deseori pozițiile opuse ale Bucureștiului și ale Petrogradului, astfel încât Rusia a fost constrânsă finalmente, nu fără regrete, să accepte doleanțele teritoriale ale românilor.

În timpul negocierilor purtate cu guvernul român pentru atragerea României, Puterile Centrale nu au promis vreodată în mod concret atribuirea Basarabiei. Ne punem întrebarea ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi făcut-o. Dar probabil că guvernul Ion I. C. Brătianu nu ar fi fost prea receptiv, întrucât el nu acorda acestei provincii o importanță identică cu cea atribuită Transilvaniei, un ținut mult mai bogat, cu o viață economică și culturală înfloritoare și în care se afirmase deja o puternică elită românească. Basarabia, regiunea dintre Prut și Nistru, răpită României încă din 1812 a constituit unul dintre motivele de neînțelegere dintre România și Rusia. Sudul Basarabiei, constând din județele Bolgrad, Cahul și Ismail, a revenit României în 1956 cu ocazia Congresului de la Paris, care a instituit de asemenea protectoratul colectiv al Marilor Puteri asupra Principatelor Române, abolind garanția unilaterală a

conceal its expansionist tendencies. The objectives of Empire of tsars was the domination over Straits Bosfor and Dardanele and over the city of Constantinople. Romania had to prevent the Russian march to the Straits and to defend its interests. There was a rumour concerning an agreement between England and Russia on this subject. Then Romanian government found out that only the Northern part of Bosfor had been promised to Russia while Constantinople would become neutral.²⁴ Russian purposes of war represented a real threat for the sovereignty and territorial integrity of Romanian state. This is the reason for which at the end of 1915, the royal government of Romania refused to allow Russian troops to cross its territory. They were to go to offer a military aid to Serbia.²⁵

The Romanian government tried as much as possible to keep the secret on the negotiations with Entente. It desired to remove the suspicions of the rival group of powers. That is why Romania decided to conclude a trade agreement with Germany.

Entente and Romania perceived differently the necessity of military involvement of the latter. Entente needed Romanian aid to improve its situation on the front. On the other hand, Romanian army was not prepared to fight for a long time and needed war materials and supplies. This is one of the reasons for which Romanian authorities delayed the moment of military intervention. Romania did not enter the war in Mai 1915, when Italy signed the protocol of London and became a member of Entente. The Romanian authorities tactfully negotiated the details of political convention and military convention with Entente. Entente acknowledged territorial Romanian rights.

The Romanian government insisted that Political Convention concluded with Entente should stipulate the obligation for Romania and for the powers of Entente to make general or separate peace only together and the same time. Romania also

Rusiei țariste, inaugurată cu prilejul Convenției de la Akerman din 1826 și reafirmată prin tratatul de la Adrianopole din 1829. După Congresul de la Berlin din 1878, Basarabia a revenit iarăși integral sub stăpânirea țaristă. Tot în 1878, trupe ruse au încercat să ocupe părți din teritoriul României. Momentul intrării României în război de partea Antantei a fost așadar amânat și datorită aversiunii și neîncrederii manifestate față de ruși, cele punctate mai sus și în continuare stând mărturie.

În veacul al XIX-lea, la începutul celui al XX-lea și în cursul Primului Război mondial, Rusia și-a arogat calitatea de protector al popoarelor ortodoxe din regiunea balcanică, dar sub acest statut autoasumat se ascundeau de fapt tendințele sale hegemonice. Obiectivul de război esențial al Imperiului țarist era dominația asupra Strâmtorilor Bosfor și Dardanele și a orașului Constantinopole. În 1915, România considera necesar, pentru apărarea intereselor sale vitale, să se opună Rusiei în marșul ei spre Strâmtori. Mai mult, se răspândise știrea că Rusia, în urma unei presupuse înțelegeri cu Anglia relative la Strâmtori, ar urma să obțină întregul Bosfor, împreună cu Constantinopolul. Dardanelele ar fi devenit neutre. Mai apoi, s-a aflat că Imperiului Romanovilor i-ar fi fost făgăduită doar partea de nord a Bosforului, iar Constantinopolul ar deveni neutru, ceea ce a mai temperat spiritele.¹¹ Scopurile de război ale Imperiului țarist erau percepute la București ca o amenințare pentru suveranitatea și integritatea teritorială a țării. Este și motivul pentru care la sfârșitul lui 1915, guvernul regal s-a opus categoric tranzitării teritoriului românesc de către o armată rusă care să meargă să acorde ajutor sârbilor¹², considerând că o permisiune în acest sens ar fi oferit rușilor un prilej pentru a leza integritatea teritorială.

În timpul negocierilor purtate pentru aderarea la Antantă, cabinetul român s-a străduit cât mai mult posibil să păstreze secretul asupra acestora pentru a nu trezi

received the equality in rights with the Great Powers at the general Conference of peace. But despite these commitments, just before the conclusion of the alliance between Romania and Entente, Russia managed to obtain France's agreement relating to a new analysis of the promises.²⁶ The Great Powers did not desire to take into account and to respect the interests and the aims of small states.

Entente did not respect a few of the obligations it assumed and Romania's situation became very difficult at the end of 1916. Wanting to preserve the independence of its decisions in the relations with the Great Powers during the First World War, the Romanian government refused the Russian proposal concerning the reorganization of the Romanian army in the Southern Russia at the beginning of 1917. The Romanian statesmen rejected any tendency of the Russians who wished to impose their point of view and to subordinate royal army.

The king and the Romanian government did their best to continue the fight against Central Powers at the end of 1917 and at the beginning of 1918 but the exterior events made impossible any resistance. These events were the conclusion of the armistice and the peace of Brest – Litovsk by Soviet Russia and the invasion of Ukraine by the troops of Central Empires. Ukraine had been a buffer – zone for Romanian state. The continuation of the military resistance meant an act of suicide. However, France, England, Italy and United States of America insisted for the keeping of belligerence. The peace of Bucharest concluded with Central Powers offered to Allies the pretext to give up their commitments. It is true that Romania did not respect the article concerning the separate peace, but the Great Powers did not take into consideration the critical situation of the country, without offering extenuating circumstances.

But on 10th November 1918, Romania re-entered the conflagration. Thus,

susceptibilitățile grupării rivale, - care oricum bănuia România- și a se expune astfel unui atac. Tocmai de aceea, pentru a mai înlătura suspiciunile Centralilor, statul român a procedat la semnarea unui acord comercial cu Germania.

Antanta și România percepeau în mod diferit necesitatea implicării în acțiune a celei din urmă. De pildă, Antanta avea nevoie de aportul României în funcție de situația sa de pe front. România însă era obligată să își desăvârșească pregătirea armatei și să își completeze înzestrarea cu materiale de război și muniții. Aceasta este una dintre rațiunile pentru care nu s-a angajat în luptă nici în mai 1915 atunci când Italia a semnat protocolul de la Londra cu Antanta și astfel Tripla Înțelegere a devenit Quadrupla Înțelegere. Autoritățile române au dat dovadă de evident tact diplomatic și politic atunci când au desfășurat ultimele tratative pentru stabilirea detaliilor legate de convențiile politică și militară cu Antanta. Puterile din această alianță au recunoscut dreptul României de a alătura la statul național Transilvania, Banatul și Bucovina. Datorită insistențelor române, Convenția politică a prevăzut obligația semnatarilor de a încheia pacea generală sau separată numai împreună și simultan. De asemeni, România și-a câștigat dreptul de a fi tratată pe picior de egalitate cu Marile Puteri cu prilejul preliminarilor, al negocierii păcii și al conferinței generale de pace. Cu toate aceste promisiuni și a altora, chiar înainte ca alianța să fi fost parafată, Rusia a izbutit să obțină în secret consimțământul Franței legat de reexaminarea la o dată ulterioară a angajamentelor luate față de România și rezervarea competenței de decizie în această chestiune.¹³ Marile Puteri nu erau dispuse să țină seama de promisiunile făcute statelor mici și de interesele acestora.

Antanta nu și-a onorat unele dintre obligațiile asumate iar situația României va deveni foarte dificilă la sfârșitul anului 1916. Între acțiunile României prin care a tins să își păstreze independența de decizie

it was a winner state and consequently its national and territorial rights were guaranteed as Entente promised in August 1916.

în relațiile cu Marile Puteri în cursul Primului Război mondial, este demn de consemnat refuzul propunerii ruse cu privire la reorganizarea armatei române în partea de sud a Rusiei și respingerea oricărei tendințe a rușilor de a-și subordona armata română în cursul cooperării militare, oricum presărată de mai multe momente de neînțelegeri și dispute.

Regele și guvernul român au făcut tot ce le-a stat în putere să continue lupta împotriva Puterilor Centrale la sfârșitul anului 1917 și la începutul lui 1918, dar factori externi, independenți de voința lor, precum încheierea armistițiului și a păcii de la Brest – Litovsk de către Rusia sovietică și invadarea Ucrainei de către trupele Puterilor Centrale, care până atunci servise ca zonă – tampon au făcut de neconceput orice rezistență. Cu toate acestea, chiar dacă continuarea luptei armate însemna un act de sinucidere în condițiile date, statele aliate, Franța, Anglia, Italia și S. U. A. au exercitat presiuni în favoarea menținerii beligeranței.. Încheierea preliminarilor de pace de la Buftea din 20 februarie/ 5 martie și a păcii cu Puterile Centrale de la București din 24 aprilie/ 7 mai 1918 au oferit puterilor Antantei un pretext pentru a se debarasa de obligațiile asumate prin convenția politică din august 1916. Este adevărat că România încalcă articolul privitor la pacea separată, dar Marile Puteri nu au ținut seama de situația sa critică, fără să îi acorde circumstanțe atenuante în condițiile în care România și-a respectat cele mai multe obligații iar Antanta le-a eludat pe ale sale. Însă prin reintrarea în război din 10 noiembrie 1918, România a făcut în final parte din tabăra învingătoare și și-a redobândit dreptul de a se bucura de cele promise în august 1916.

¹ Vasile Vesa, *România și Franța la începutul secolului al XX-lea (1900-1916)*, Editura Dacia, Cluj -Napoca, 1975, p. 5.

² George Cipăianu, "Dilemmes, options et risques dans les relations internationales de la Roumanie pendant la Première Guerre Mondiale", în *La fin de la Première Guerre Mondiale et la nouvelle architecture géopolitique européenne*, sous la direction de George Cipăianu et Vasile Vesa, Presses Universitaires de Cluj, Cluj - Napoca, 2000, p. 14

- ³ Mircea N. Popa, "Contributions concernant les relations franco - roumains entre 1900 et 1914", in *Revue Roumaine d' Histoire*, 1979, XVIII, nr. 3, p. 604
- ⁴ V. Vesa, *op. cit.*, p. 46; Vasile Maciu, "La Roumanie et la politique des grandes puissances à la veille de la Première Guerre Mondiale (octobre 1912 - août 1914)", in *Revue Roumaine d' Histoire*, 1976, XV, nr. 4, p. 80; Paul Oprescu, „Problema națională în politica externă a României din preajma primului război mondial”, in *Revista de istorie*, 1983, XXXVI, nr. 11, p. 1100
- ⁵ M. N. Popa, „Contribuții privind relațiile româno - franceze în anul 1914”, in *Analele Universității București*, 1969, XVIII, nr. 2, p. 69
- ⁶ Zezi Glenn E. Torrey, *Romania and World War I*, The Center for Romanian Studies, Iași, Oxford, Portland, 1999
- ⁷ Zezi Glenn E. Torrey, *op. cit.*
- ⁸ Hadrian Gorun, „Demersuri ale Antantei pentru normalizarea raporturilor româno – bulgare în vederea reconstituirii unui bloc al statelor balcanice”, in *Studia Universitatis "Babeș – Bolyai". Historia*, volumul 51, nr. 2, 2006, p. 103
- ⁹ Archives du Ministère des Affaires Etrangères Français (A. M. A. E. F.), Série Guerre, Sous – Série Roumanie, D. 337, f. 19.
- ¹⁰ Zezi Hadrian Gorun, “Les pourparlers russo – roumains de 1915 au sujet des futures frontières de la Roumanie”, in *Transylvanian Review*, vol. XVI, no. 1, Spring 2007, pp. 93 - 112
- ¹¹ Arhivele Naționale ale României (A. N. R.), Fond Diamandi, D. 29, f.11.
- ¹² A. M. A. E. F. , Guerre, Roumanie, D. 353, f. 171
- ¹³ G. E. Torrey, “ The Years of Engagement, 1916-1918”, in *Romania and World War I*, p. 213
- ¹⁴ Vasile Vesa, *România și Franța la începutul secolului al XX-lea (1900-1916)*, Editura Dacia, Cluj -Napoca, 1975, p. 5.
- ¹⁵ George Cipăianu, “Dilemmes, options et risques dans les relations internationales de la Roumanie pendant la Première Guerre Mondiale”, in *La fin de la Première Guerre Mondiale et la nouvelle architecture géopolitique européenne*, sous la direction de George Cipăianu et Vasile Vesa, Presses Universitaires de Cluj, Cluj - Napoca, 2000, p. 14.
- ¹⁶ Mircea N. Popa, “Contributions concernant les relations franco - roumains entre 1900 et 1914”, in *Revue Roumaine d' Histoire*, 1979, XVIII, nr. 3, p. 604
- ¹⁷ V. Vesa, *op. cit.*, p. 46; Vasile Maciu, “La Roumanie et la politique des grandes puissances à la veille de la Première Guerre Mondiale (octobre 1912 - août 1914)”, in *Revue Roumaine d' Histoire*, 1976, XV, nr. 4, p. 80; Paul Oprescu, „Problema națională în politica externă a României din preajma primului război mondial”, in *Revista de istorie*, 1983, XXXVI, nr. 11, p. 1100
- ¹⁸ M. N. Popa, „Contribuții privind relațiile româno - franceze în anul 1914”, in *Analele Universității București*, 1969, XVIII, nr. 2, p. 69
- ¹⁹ See also Glenn E. Torrey, *Romania and World War I*, The Center for Romanian Studies, Iași, Oxford, Portland, 1999
- ²⁰ See also Glenn E. Torrey, *op. cit.*
- ²¹ Hadrian Gorun, „Demersuri ale Antantei pentru normalizarea raporturilor româno – bulgare în vederea reconstituirii unui bloc al statelor balcanice”, in *Studia Universitatis "Babeș – Bolyai". Historia*, volume 51, nr. 2, 2006, p. 103
- ²² Archives du Ministère des Affaires Etrangères Français (A. M. A. E. F.), Série Guerre, Sous – Série Roumanie, D. 337, f. 19.
- ¹⁰ See also Hadrian Gorun, “Les pourparlers russo – roumains de 1915 au sujet des futures frontières de la Roumanie”, in *Transylvanian Review*, vol. XVI, no. 1, Spring 2007, pp. 93 - 112
- ²⁴ Arhivele Naționale ale României (A. N. R.), Fond Diamandi, D. 29, f.11.
- ²⁵ A. M. A. E. F. , Guerre, Roumanie, D. 353, f. 171
- ²⁶ G. E. Torrey, “ The Years of Engagement, 1916-1918”, in *Romania and World War I*, p. 213